

Protocol meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Versie 2020

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3

1.1 Doel 3

1.2 Functie Protocol 4

2.Signalen en gevolgen 5

2.1 De signalen 5

2.2 De gevolgen 7

3. Stappenplan 9

4. Verdeling van verantwoordelijkheden 14

5.Bijlagen 16

Bijlage 1: signalen kindermishandeling 4 tot 12 jaar 17

Bijlage 2 : Risicofactoren 23

Bijlage 3 : Model Logboek in ParnasSys of in het TOP-dossier 24

Bijlage 4 : mogelijkheden collegialeconsultatie 25

Bijlage 5 : Handreiking oudergesprek (bron : Heutink training) 26

Bijlage 6 : Handreiking gesprek met leerling (Bron : Heutink training) 27

Bijlage 7 : Stappenplan meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling (Bron : Heutink e-learning) 29

1. Inleiding

1.1 Doel

Wat is de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling?

De Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is vanaf 1 juli 2013 in werking getreden. Deze wet regelt dat organisaties en professionals een meldcode moeten hebben én het gebruik ervan bevorderen.

Het gaat om de volgende sectoren:

- gezondheidszorg
- onderwijs
- kinderopvang
- maatschappelijke ondersteuning
- jeugdzorg
- justitie

Personeelsleden hebben geheimhoudingsplicht en dat maakt hulp bieden lastig. Dit basismodel geeft handvatten om adequaat te reageren op vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. Met dit protocol brengen wij in beeld wat onze code is en hoe wij in de praktijk deze wet zichtbaar maken binnen onze organisatie.

De stappen in het kort:

1. In kaart brengen van signalen;

2. Collegiale consultatie (interne en/of externe)

3. Gesprek met de ouders/leerling;

4. Inschatten risico, aard en ernst van het geweld;

5. Beslissen: hulp organiseren of melden.

1.2 Functie Protocol

Het protocol sluit aan bij de Wet op de jeugdzorg. Daarbij wordt bij de term “kindermishandeling” ook verstaan : het als kind getuige zijn van huiselijk geweld tussen andere huisgenoten.
Omdat het begrip huiselijk geweld (nog) niet wettelijk wordt omschreven is daarvoor aansluiting gezocht bij de omschrijving die de overheid al een aantal jaren hanteert.

Voor alle duidelijkheid worden seksueel geweld, genitale verminking, eergerelateerd geweld en ouderenmishandeling specifiek genoemd bij de omschrijving, om duidelijk te maken dat ook deze vormen van geweld onder huiselijk geweld of kindermishandeling vallen. Deze specifieke vormen van geweld vragen ook om specifieke kennis en vaardigheden van beroepskrachten. Omdat deze ontbreekt doet de school meteen een beroep op **externe expertise**

Huiselijk geweld en kindermishandeling door beroepskrachten vallen niet onder het bereik van het basismodel. Deze vormen van geweld vallen buiten het basismodel omdat dan andere stappen aan de orde zijn, zoals het informeren van de leidinggevende en/of de directie en het inschakelen van de betreffende inspectie.

2.Signalen en gevolgen

2.1 De signalen

Er zijn verschillende soorten signalen van mogelijke problemen.

Je kunt ze onderverdelen in verschillende categorieën “

Lichamelijk mishandeling:
de ouder gebruikt fysiek geweld tegen het kind.

Psychische mishandeling:
de ouder wijst het kind af door te negeren, te schelden of bang te maken.

Seksueel misbruik:
de ouder gebruikt het kind voor seks of laat het kind naar porno op tv of seksuele handelingen kijken.

Lichamelijke verwaarlozing:
de ouder geeft het kind onvoldoende verzorging in de vorm van voeding of kleding.

Psychische verwaarlozing:
de ouder geeft het kind permanent te weinig positieve aandacht.

Getuige van huiselijk geweld:
ouders maken stelselmatig ruzie in bijzijn van kinderen. Het zien van fysiek en/of verbaal geweld is schadelijk.

Het Nederlands Jeugdinstituut heeft deze signalen verder uitgewerkt. (zie bijlage 1) Een bepaald signaal kan wijzen op een bepaalde vorm van kindermishandeling.
Dit worden de basiskenmerken per vorm van kindermishandeling genoemd.
Soms is er bij één slachtoffer sprake van meerdere signalen die dan schrijnend genoeg kunnen wijzen op meerdere vormen van kindermishandeling.

Bepaalde **risicofactoren** kunnen ook een indicatie vormen van mogelijk problemen binnen het gezin. Denk hierbij aan de woon- en leefomstandigheden van een kind. Voorbeelden hiervan staan vermeld in bijlage 2.

Maar er kunnen ook **beschermende factoren** zijn die opwegen tegen de mogelijke risico's die een kind loopt.

Beschermende factoren bij ouders:

Voldoende sociale contacten waar ouders terecht kunnen voor advies.
Bewustzijn van de eigen jeugdervaringen en de invloed daarvan op hun handelen in de opvoeding.
Een positief zelfbeeld.

Beschermende factoren bij het kind:

Hoge intelligentie.
Goede sociale vaardigheden.
Hulp van de niet mishandelende/misbruikende ouder of een andere belangrijke volwassene.

2.2 De gevolgen

Kindermishandeling kan diepe sporen nalaten op slachtoffers. Hoe groot gevolgen zijn is afhankelijk van de aard en ernst van het misbruik. Daarnaast spelen onderstaande factoren een rol:

- De leeftijd waarop het misbruik of de mishandeling begon,
- Frequentie en hoe lang het geduurd heeft.
- De mate waarin het kind steun van anderen ervaren heeft.
- De persoonlijkheid van het kind.

We maken een onderscheid in lichamelijke en geestelijke gevolgen.

Lichamelijke gevolgen:

- groeiachterstand vermagering
- slecht ontwikkelde organen
- spraak/taal problemen
- achterstand in de ontwikkeling van de hersenen

Geestelijke gevolgen:

- snel huilen, ontroostbaar huilen
- angsten
- depressies
- agressief gedrag
- hechtingsproblemen

Dit kan uiteindelijk allemaal consequenties hebben in de toekomst van het kind. Denk aan:

<u>Gevolgen op de lange termijn:</u>
- trauma's
- angsten
- depressies
- hersenafwijkingen
- verstoorde hormoonhuishouding

<u>Daardoor meer kans op:</u>
- dwangmatig gedrag
- schizofrenie
- hechtingsproblematiek
- verslaving
- zelfmutilatie
- het komt voor dat slachtoffers zelfmoord plegen

3. Stappenplan

Het stappenplan brengt in beeld welke fasen er doorlopen moeten worden en de mate van verslaggeving en wie daarbij betrokken zijn. Hieronder een uitgebreide beschrijving van de stappen. (zie ook bijlage 8)

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in kaart en leg deze vast in het logboek in ParnasSys of in het TOP-dossier. Leg ook vast wie het heeft waargenomen en wanneer. Maar ook de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.
(Bij voorkeur noteren op de dag van waarneming.)
In bijlage 1 staan mogelijke signalen beschreven. In bijlage 4 staat een voorbeeld van een logboek in ParnasSys of in het TOP-dossier.

Aandachtspunten:

- Beschrijf uw signalen zo feitelijk mogelijk.
- Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling.
- Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.
- Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht.

Signalen van geweld door een beroepskracht:
Gaan de signalen over mogelijk geweld gepleegd door een beroepskracht ten opzichte van een leerling, meld de signalen dan bij de schoolleider. In dat geval is dit stappenplan *niet* van toepassing.

Signalen van geweld tussen leerlingen onderling:

Signalen over mogelijk geweld gepleegd tussen leerlingen, zoals bijvoorbeeld geweld op school, vallen niet onder het stappenplan van de meldcode. Uw signalen meldt U bij de schoolleider.

Stap 2: Collegiale consultatie

Bespreek de signalen met een deskundige collega. Vraag (zo nodig) ook advies aan het “Veilig thuis”, aan het Steunpunt Huiselijk Geweld of aan een deskundige op het gebied van letselduiding, als er behoefte is aan meer duidelijkheid over (aard en oorzaak) van letsel. Dit kan zonder de gegevens van het kind door te geven. Dit advies is ook van belang om mogelijke veiligheidsrisico’s van eventuele vervolgstappen zorgvuldig af te kunnen wegen.
Leg de uitkomsten van de collegiale consultatie en/of het gegeven advies vast in het logboek in ParnasSys of in het TOP-dossier en welke vervolgstappen er worden genomen.

Stap 3: Gesprek met de leerling en de ouders/verzorgers van leerling

Bespreek de signalen van de leerling met de ouders/verzorgers van de leerling.
Het gesprek wordt voorbereid met de schoolleider en/of IB-er en/of vertrouwenspersoon. Deze is ook aanwezig bij het gesprek. De leerkracht voert het gesprek niet alleen.
De gemaakte afspraken worden weer vastgelegd in het logboek in ParnasSys of in het TOP-dossier. Handreikingen voor een gesprek staan uitgebreid beschreven in bijlage 6

Geen gesprek over de signalen met ouders/verzorgers van de leerling.
Het doen van een melding bij “Veilig thuis” zonder dat de signalen zijn besproken met de leerlingen en ouders van de leerling, is alleen mogelijk als:

- er concrete aanwijzingen zijn dat de veiligheid van (de ouders/verzorgers van) de leerling, die van u zelf, of die van een ander in het geding is, of zou kunnen zijn;
- als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de ouders/verzorgers van de leerling door dit gesprek het contact met u zal verbreken en dat de leerling daardoor niet voldoende meer kan worden beschermd tegen het mogelijk geweld.

Melding in de verwijsindex risicojongeren
Overweeg bij het zetten van stap 3 of het noodzakelijk is om, gelet op de bedreiging van de ontwikkeling van het kind ook een melding te doen in de verwijsindex risicojongeren.
Een melding in de verwijsindex is ***geen*** alternatief voor het doen van een melding van kindermishandeling bij “Veilig thuis”. (zie ook www.verwijsindex.nl)

Stap 4: Weging van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

Op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de leerling en/of ouders/verzorgers van de leerling wordt er een weging gedaan. Deze weging wordt gedaan door schoolleider, vertrouwenspersoon, IB-er en leerkracht en vastgelegd in het logboek in ParnasSys of in het TOP-dossier.

Hierbij wordt er gekeken naar ***het risico*** op huiselijk geweld of kindermishandeling. Weeg eveneens *de aard* en *de ernst* van het huiselijk geweld of de kindermishandeling.

Raadpleeg in geval van twijfel altijd (opnieuw) "Veilig thuis" of het "Steunpunt Huiselijk Geweld". Zij bieden ondersteuning bij het wegen van het geweld en van de risico's op schade en zij kunnen adviseren over vervolgstappen.(zie bijlage 5)

Stap 5: Beslissen: hulp organiseren of melden

De schoolleider is degene die beslist of de school hulp gaat bieden of dat er een melding wordt gedaan. Als eerste moet er nagedacht worden of hulp noodzakelijk is, aan de hand van de uitkomsten van stap 4 over de mate van ernst van de gesignaleerde (dreiging van) huiselijk geweld of kindermishandeling. Vervolgens besluit de schoolleider (in overleg met IB-er en andere beroepskrachten) of het bieden van hulp tot de mogelijkheden van de school behoort. Om tot een goede beslissing te komen zijn er vijf afwegingsvragen:

***Afwegingsvraag 1**:* Heb ik een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?

Nee : Afsluiten en vastleggen in ParnasSys

Ja: Ga verder naar afwegingsvraag 2

Afwegingsvraag 2: Schat ik op basis van de stappen 1 t/m 4 in dat er sprake is van ACUTE en/of STRUCTURELE onveiligheid

Nee: Ga verder naar afwegingsvraag 3

Ja: Melden bij Veilig Thuis (samen afwegingsvragen 3 t/m 5 doorlopen)

***Afwegingsvraag 3**:* Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden?

Nee: Melden bij Veilig Thuis

Ja: Ga verder naar afwegingsvraag 4

Afwegingsvraag 4: Aanvaarden de betrokkenen de hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich ervoor in te zetten?

Nee: Melden bij Veilig Thuis

Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder naar afwegingsvraag 5

Nee: (Opnieuw) Melden bij Veilig Thuis

Afwegingsvraag 5: Leidt de hup binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten

Ja: Hulp afsluiten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.

T.a.v. de van veiligheid en/of welzijn (herstel) van alle betrokkenen?

<u>Wat als besloten wordt dat de school hulp gaat bieden?</u>

Meent u, op basis van uw afweging in stap 4 en afwegingsvraag 1, dat u de leerling en zijn gezin redelijkerwijs *voldoende* tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunt beschermen en er is geen vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?

- *organiseer* dan de noodzakelijke hulp;
- *volg* de effecten van deze hulp;
- *doe* alsnog een *melding* als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt of opnieuw begint.

Leg de afspraken en vervolgstappen vast in het logboek in ParnasSys of in het TOP-dossier van het kind.

<u>Wat als er besloten wordt tot het melden van onveiligheid en/of de school gaat in gesprek met de ouders/verzorgers van de leerling en/of de leerling.</u>

Blijkt uit de afwegingsvragen en stap 4 dat U de leerling niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling kunt beschermen of twijfelt u of u voldoende bescherming hiertegen kunt bieden**:**

- Meld altijd uw vermoeden bij Veilig thuis (zie bijlage 5)
- Sluit bij uw melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die u meldt (ook) van anderen afkomstig is;
- Overleg bij uw melding met Veilig thuis wat u na de melding, binnen de grenzen van uw gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunt doen om uw cliënt en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen. Bespreek uw melding vooraf met de ouders.
- Leg uit aan de ouders waarom u van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is;
- Vraag de ouders van de leerling uitdrukkelijk om een reactie;
- In geval van bezwaren van de ouders van de leerling, overleg op welke wijze u tegemoet kunt komen aan deze bezwaren en betrek Veilig Thuis hierin ;
- Doe altijd een melding indien naar uw oordeel de bescherming van de leerling de doorslag moet geven.

Van contacten met de ouders/verzorgers van de leerling en/of de leerling over de melding kunt u afzien:

- als er concrete aanwijzingen zijn dat de veiligheid van de leerling, die van u zelf, of die van een ander in het geding is, of zou kunnen zijn;
- als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de ouders/verzorgers van de leerling daardoor het contact met u zal verbreken.

<u>Melden en bespreken met bestuur.</u>

Zodra er een melding wordt gedaan, wordt dit doorgegeven aan de clusterdirecteur.

4. Verdeling van verantwoordelijkheden

Het zetten van de stappen van de meldcode is een verantwoordelijkheid van:

Stap 1: Alle leerkrachten
Stap 2, 3 en 4: Leerkracht , IB-er(s)/zorgcoördinator, vertrouwenspersoon,
Schoolleider Stap 5: Schoolleider, Clusterdirecteur, bovenschools coördinator
"sociale veiligheid".

Kennis van de meldcode:
Van alle genoemden, gelet op hun taken en verantwoordelijkheden, wordt verwacht dat zij de stappen van de meldcode kennen.

Kennis van de inhoud van de stappen:
Alle genoemden weten wat er van hem/haar wordt verwacht in een bepaalde stap en wat het doel is.

Overige verantwoordelijkheden:

Schoolniveau:

- Schoolleider, IB-er/zorgcoördinator kunnen geraadpleegd worden ter ondersteuning bij het zetten van de stappen van de meldcode.
- De meldcode is beschikbaar en voldoet aan de eisen van de wet;
- De schoolleider draagt er zorg voor dat regelmatig een aanbod wordt gedaan van trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering zodat beroepskrachten voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- De meldcode wordt opgenomen in het inwerkprogramma van nieuwe medewerkers;
- De schoolleider ziet er op toe dat voldoende deskundigen beschikbaar zijn die de beroepskrachten kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de code;
- De schoolleider ziet er op toe dat de werking van de meldcode regelmatig wordt geëvalueerd en zo nodig zet hij/zij acties in gang om de kennis en het gebruik van de meldcode te bevorderen.

Bestuursniveau:

- De bovenschoolse coördinator “sociale veiligheid” draagt er zorg voor dat het protocol van de meldcode aan de eisen van de wet voldoet en stelt zo nodig bij.
- Het bestuur stelt het protocol vast.
- De bovenschools coördinator “sociale veiligheid” registreert het aantal meldingen dat gedaan wordt.

5. Bijlagen

1. Signalen kindermishandeling 4 tot 12 jaar
2. Risicofactoren
3. Model vaststelling meldcode
4. Model logboek in ParnasSys of in het TOP-dossier
5. Collegiale consultatie
6. Handreiking oudergesprek
7. Handreiking leerling gesprek
8. Stappenplan meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Bijlage 1: signalen kindermishandeling 4 tot 12 jaar

Signalen van kindermishandeling: kinderen van 4 – 12 jaar

www.nji.nl

April 2011

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 4 - 12 jaar. De signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben.
Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waaraan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

De signalen

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- groeiachterstand
- te dik
- slecht onderhouden gebit
- regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- oververmoeid
- vaak ziek
- ziektes herstellen slecht
- kind is hongerig
- eetstoornissen
- achterblijvende motoriek
- niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

Gedrag van het kind

- timide, depressief
- weinig spontaan
- passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- labiel
- erg nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst

- negatief lichaamsbeeld
- agressief, vernielzucht
- overmatige masturbatie

tegenover andere kinderen:

- agressief
- speelt weinig met andere kinderen
- vluchtige vriendschappen (12-18)
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen

tegenover ouders:

- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders

tegenover andere volwassenen:

- angst om zich uit te kleden
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- agressief
- overdreven aanhankelijk
- wantrouwend
- vermijdt oogcontact

overig:

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- slechte leerprestaties
- rondhangen na school
- taal- en spraakstoornissen

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- geeft aan het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- houdt het kind vaak thuis van school

- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement
- alleenstaande ouder
- partnermishandeling
- gezin verhuist regelmatig
- slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn

- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen

Deze signalenlijst is overgenomen uit de publicatie van het Nederlands Jeugdinstituut:
Wolzak, A. (2009, 6e druk). *Kindermishandeling : signaleren en handelen*.
Te bestellen via www.nji.nl/publicatie.

Signalen eergerelateerd geweld

Angst:

- schichtig reageren
- onzekerheid
- verwardheid
- apathisch zijn
- in zichzelf gekeerd zijn
- zich afsluiten van de buitenwereld.

Verandering van gedrag:

- plotselinge stressreacties
- schoolverzuim
- westerse kleding inruilen voor traditionele kleding en hele lichaam bedekken
- direct na school naar huis gaan
- stelselmatig opgehaald worden door vader of broer(s)
- vriendschappen verbreken
- verwondingen
- blauwe plekken.

Ontwijkend gedrag:

- ontwijkende antwoorden op directe vragen over bijvoorbeeld verwondingen of sociale controle door familie
- lichamelijke verwaarlozing
- zelfmoordpogingen
- zinspelen op zelfmoord
- fatalistische houding
- verhalen over geweld tegen andere familieleden.

Voorzichtigheid is geboden. Het opmerken van één of enkele signalen hoeft geen grond te zijn voor een vermoeden van kindermishandeling. Een andere oorzaak is ook mogelijk.

Signalen meisjesbesnijdenis

- vertellen over meisjesbesnijdenis in het algemeen
- aankondigen van besnijdenis.

Directe gevolgen tijdens en na de ingreep:

- extreme pijn (wanneer de ingreep zonder verdoving plaatsvindt)
- klachten bij urinelozing (pijn bij plassen, ophoping urine in de blaas)
- overmatig bloedverlies
- kans op infectie
- kans op overlijden van het meisje.

Mogelijke gevolgen na de ingreep:

- moeilijke en/of pijnlijke urinelozing
- urineweginfectie
- chronische pijn in de onderbuik
- littekenvorming
- menstruatieklachten

Bijlage 2 : Risicofactoren

Risicofactoren ouders

Het kind loopt een groter risico wanneer de ouders gescheiden, werkloos of laagopgeleid zijn of wanneer er sprake is van schulden. Bij hoogopgeleide ouders komt het voor dat zij te hoge verwachtingen van hun kind hebben.

Overige risicofactoren:
- psychische/psychiatrische problematiek
- verslaving
- de ouder is zelf als kind mishandeld/misbruikt

Risicofactoren kind

- hechtingsproblematiek
- een moeilijk temperament
- vaak ziek zijn
- huilbaby's

Risicofactor omgeving

In een achterstandswijk waar een gezin veel in aanraking komt met agressie en geweld, is het risico op mishandeling groter. In arme klein behuisde gezinnen, in grote gezinnen en in gezinnen waar de ouders veel werken is het risico op verwaarlozing groter

Bijlage 3 : Model Logboek in ParnasSys of in het TOP-dossier

Datum	Signaal	Gezien door	Betrokkenen	Besluit / Actie	Stap 1 logboek in ParnasSys of in het TOP-dossier 2 collegiale. consultatie 3 gesprek met.. 4 weging 5 hulp of melden
Vervolgaantekeningen:					
Datum	**Signaal**	**Gezien door**	**Betrokkenen**	**Besluit / Actie**	**Stap** 1 logboek in ParnasSys of in het TOP-dossier 2 collegiale. consultatie 3 gesprek met.. 4 weging 5 hulp of melden
Vervolgaantekeningen:					
Datum	**Signaal**	**Gezien door**	**Betrokkenen**	**Besluit / Actie**	**Stap** 1 logboek in ParnasSys of in het TOP-dossier 2 collegiale. consultatie 3 gesprek met.. 4 weging 5 hulp of melden
Vervolgaantekeningen:					

Bijlage 4 : mogelijkheden collegialeconsultatie

letselschade deskundige /arts Bij direct gevaar bel 112

- Voor een Veilig Thuis
  0800-2000
  www.vooreenveiligthuis.nl

- Steunpunt huiselijk geweld (SHG)
  0900 - 126 26 26
  www.shginfo.nl

- Nederlands Jeugd Instituut
  www.nji.nl

- www.informatiehuiselijkgeweld.nl

- Voor Zuid Kennemerland:
  www.veiligthuis-ken.nl
  voor professionals: 088 8006200

De medewerkers kunnen ook adviseren over de te zetten stappen en over het voeren van gesprekken met cliënten over de signalen. Bij het vragen van advies zet "Veilig Thuis" of het Steunpunt zelf geen stappen in de richting van het kind of die van anderen. Het advies is dus uitsluitend gericht tot de adviesvrager

NB: Adviesgesprekken vinden plaats op basis van anonieme cliëntgegevens, voor een adviesgesprek behoeft u uw beroepsgeheim dus niet te verbreken.

Bijlage 5 : Handreiking oudergesprek (bron : Heutink training)

Handreikingen voor een oudergesprek bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld

Vooraf:

- Zorg dat er voldoende tijd voor het gesprek is.
- Waarborg de privacy van de ouder. Het is niet handig het gesprek te plannen op een tijdstip dat er veel andere ouders in school zijn.
- Zorg dat je het doel van het gesprek helder hebt. Dit doe je door een inschatting te maken van de gezondheidstoestand en de gemoedstoestand van de leerling. Bekijk in onderstaande tabel wat het doel van het gesprek is en daarmee wat de insteek van het gesprek is. Het kan gebeuren dat je het gesprek in gaat met het idee dat de gezondheidstoestand en de gemoedstoestand van de leerling niet direct in gevaar zijn, maar dat dit idee tijdens het gesprek omslaat. In dat geval, pas je het gesprek en je stappen aan.
- Zorg dat je jezelf veilig voelt in het gesprek, voer het gesprek bijvoorbeeld met twee personen van school.
- Praat vanuit je zorg om het kind.

Doel van een gesprek bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld

Volgens je inschatting is de gezondheidstoestand en de gemoedstoestand van de leerling niet direct in gevaar of je hebt geen inschatting kunnen maken	*Volgens je inschatting is de gezondheidstoestand en de gemoedstoestand van de leerling wel direct in gevaar.*
• Zicht krijgen op de gemoedstoestand en de gezondheidstoestand van de leerling • Ouders adviseren over opvoedingsvraagstukken die ter sprake komen • Zo nodig ouders verwijzen naar hulpverlening.	• Ouders op de hoogte brengen van de signalen die de school krijgt. • Het vertrouwen van ouders winnen, zodat zij in gesprek blijven met school • Hulpverlening binnen het gezin aanbieden. • Wanneer ouders meewerken aan hulpverlening is het raadzaam (nog) geen melding bij het AMK te doen omdat je dan tegenover ouders komt te staan. Wel is het verstandig in de verwijsindex van je regio/gemeente te melden.
Tijdens het gesprek:	**Wanneer ouders niet mee willen werken of de mishandeling bagatelliseren:**
• Draai niet om de boodschap die je hebt heen. Begin met de mededeling dat je zorgen hebt om het kind en benoem de concrete signalen die je hebt gekregen. • Geef ouders de ruimte om te reageren, laat hen rustig uitpraten. • Bespreek met ouders hoe je de signalen en hun reactie interpreteert.	Om je boodschap kracht bij te zetten benoem je dat … • … je in het belang van het kind de plicht hebt vermoedens van kindermishandeling te melden. • …(kinder)mishandeling verboden is bij wet. • …(kinder)mishandeling in meer gezinnen voor komt. • …je als school ervaring hebt met

• Veroordeel de ouders niet, maar zorg wel dat duidelijk overkomt dat de mishandeling schadelijk is voor het kind en dat dit ernstig is. • Wanneer ouders verontwaardigd of boos reageren, geef hen de ruimte en toon begrip voor deze reactie • Geef aan dat de ouders verantwoordelijk zijn voor de opvoeding en het welzijn van hun kind. Misschien kunnen ouders zelf al oplossingen bedenken. • Zorg dat je het vertrouwen van ouders wint door aan te geven dat je kan adviseren en helpen. • Benoem wel dat je verplicht bent een melding bij het AMK te doen wanneer de mishandeling of verwaarlozing niet stopt. • Geef aan het einde van het gesprek een samenvatting van hetgeen er besproken is. Noem de afspraken nog even achter elkaar op.	gezinnen waar (kinder)mishandeling voor komt. • ...je begrijpt dat het opvoeden moeilijk is. • ...kindermishandeling niet vanzelf overgaat. • ... je goede ervaringen hebt met gezinnen die hulpverlening hebben gehad.

Na het gesprek:

- Maak een verslag van het gesprek. Schrijf niet alles op wat er gezegd is, maar richt je vooral op afspraken die gemaakt zijn.
- Blijf in contact met de ouders door hen aan te spreken op het nakomen van de afspraken. Op deze manier houd je zicht op het kind en het gezin.
- Blijf begrip tonen voor de ouders, maar wees duidelijk over het belang van het welzijn van het kind. Wanneer dit in gevaar komt, doe je een melding bij het AMK als dit nog niet gebeurd is.

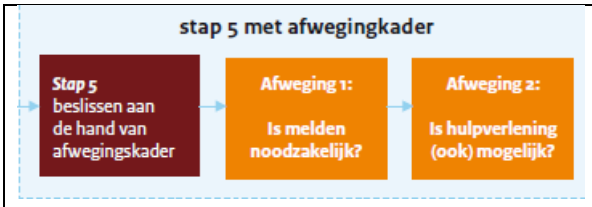
Bijlage 6 : Handreiking gesprek met leerling (Bron : Heutink training)

Handreikingen voor een gesprek met een leerling bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld	
Er is sprake van een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld. De leerling heeft niemand van school in vertrouwen genomen.	*De leerling heeft iemand van school in vertrouwen genomen over de kindermishandeling of het huiselijk geweld of doet dit tijdens het gesprek.*
Vooraf:	
• Kinderen kunnen erg intuïtief zijn. Zorg ervoor dat de leerling niet direct het idee heeft dat het gesprek over de thuissituatie gaat. De leerling zal direct het idee hebben dat je ergens achter probeert te komen. • Probeer het gesprek te laten ontstaan vanuit een activiteit, bijvoorbeeld een gezelschapsspel of een individuele oefening. • Bedenk een gespreksonderwerp met betrekking op de thuissituatie, waarbij je de leerling open vragen kan stellen. Je kan bijvoorbeeld denken aan spelen of huiswerk maken.	• Zorg dat er voldoende tijd voor het gesprek is. • Zorg dat de leerling zich op zijn/haar gemak voelt.
Tijdens het gesprek:	
• Zorg voor een ontspannen sfeer tijdens het gesprek. • Stel geen vragen gericht op kindermishandeling of huiselijk geweld. • Stel open vragen. Bijvoorbeeld tijdens een gezelschapsspel vraag je:" doe je thuis wel eens spelletjes?" "Met wie?" Of tijdens het oefenen voor lezen: "Oefen je thuis ook wel eens met papa of mama?" "Hoe gaat dat dan?"	• Leg uit dat (kinder)mishandeling bij wet verboden is. • Beloof de leerling nooit dat je er met niemand over zal praten. • Vraag aan de leerling wat hij/zij wil dat je met de informatie doet. • Vertel dat je niets zal doen waar de leerling niet van op de hoogte is, maar dat het je plicht is dit met nog iemand van school (intern begeleider) te bespreken. • Spreek met de leerling af dat hij/zij altijd naar je toe mag komen voor een gesprek. • Spreek met de leerling af wanneer en hoe je terug komt op wat de leerling je verteld heeft.

Na het gesprek:	
• Maak een kort verslag van het gesprek voor in het logboek	• Maak een kort verslag van het gesprek voor in het logboek • Maak samen met iemand van school (intern begeleider) een inschatting van de gezondheidstoestand en de gemoedstoestand van de leerling. • Wanneer je inschat dat de leerling direct gevaar loopt, doe je een melding bij het AMK. Je stelt de leerling hier wel van op de hoogte.

Bijlage 7 : Stappenplan meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling (Bron : Heutink e-learning)

Stap..	Wie?	Hoe?	
Stap 1 in kaart brengen signalen	Leerkracht en IB-er en/of klachtencontactpersoon	De leerkracht informeert de IB-er en schoolleider altijd direct wanneer er een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld is. De leerkracht houdt een logboek bij in ParnasSys of in het TOP-dossier, waarin alles wat er rond de leerling gebeurt, met datum en zo concreet mogelijk, wordt opgenomen. Denk aan: • Signalen van mishandeling of verwaarlozing • Uitspraken die het kind of de ouders doen • Uitspraken die andere kinderen of volwassenen over d thuissituatie van het kind doen • Verslag van gesprekken met het kind of de ouders De leerkracht legt alleen feiten vast. De leerkracht noteert in het logboek in ParnasSys of in het TOP-dossier geen namen van andere kinderen of ouders die zorgen melden.	Bij twijfel over de ernst van het geweld of de verwaarlozing en daarmee de veiligheid van het kind altijd direct " Voor een Veilig thuis ", dit kan zonder de naam van de leerling te melden. 0800-2000 www.vooreenveiligthuis.nl
Stap 2 overleggen met een collega en evt. Veilig Thuis	Leerkracht en IB-er of klachtencontactpersoon of ondersteuner SWV	De leerkracht en de IB-er en/of klachtencontactpersoon de signalen met de medewerker van het SWV. Wanneer de ouders nog niet op de hoogte zijn van de zorgen, wordt het kind anoniem besproken.	
Stap 3 gesprek met cliënt	Leerkracht, schoolleider, IB-er	Wanneer het vermoeden bestaat dat de leerling in gevaar komt als het gesprek met de ouders of de leerling plaatsvindt, wordt deze stap 3 overgeslagen. <u>Gesprek met de leerling:</u> Leerkracht, schoolleider en IB-er schatten in of de leerling in staat is een gesprek te voeren en met wie. De leerkracht en IB-er gaat een gesprek aan met de leerling. Hierbij wordt niet gesproken over de vermoedens, tenzij de leerling dit zelf uitdrukkelijk heeft genoemd. (zie bijlage 7)	
		<u>Gesprek met de ouders:</u> De IB-er en de schoolleider gaan het gesprek aan met de ouders. (zie bijlage 6) De leerkracht is niet bij dit gesprek aanwezig, omdat op deze manier er een grotere kans is dat het contact tussen de ouders en de leerkracht dan in stand blijft. Onderstaande punten komen in het gesprek aan bod: • Het doel van het gesprek • De signalen die in het logboek in ParnasSys of in het TOP-dossier genoteerd zijn • Nodig ouders uit te reageren op wat er gezegd is. • Bespreek met ouders hoe je de signalen en de reactie interpreteert. • Maak vervolgafspraken Wanneer door het gesprek het vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld wordt weggenomen, worden de volgende stappen van het stappenplan niet meer gezet.	
Stap 4 wegen geweld of kindermis-handeling	Leerkracht , IB-er en schoolleider	De leerkracht, schoolleider en de IB-er bepalen op basis van alle informatie hoe groot het risico op kindermishandeling of huiselijk geweld is.	

IB-er en schoolleider nemen onderstaande afwegingsvragen door.

Afwegingsvraag 1: Heb ik een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?

Nee : Afsluiten en vastleggen in ParnasSys	Ja: Ga verder naar afwegingsvraag 2

Afwegingsvraag 2: Schat ik op basis van de stappen 1 t/m 4 in dat er sprake is van ACUTE en/of STRUCTURELE onveiligheid

Nee: Ga verder naar afwegingsvraag 3	Ja: Melden bij Veilig Thuis (samen afwegingsvragen 3 t/m 5 doorlopen)

Afwegingsvraag 3: Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden?

Nee: Melden bij Veilig Thuis	Ja: Ga verder naar afwegingsvraag 4

Afwegingsvraag 4: Aanvaarden de betrokkenen de hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich ervoor in te zetten?

Nee: Melden bij Veilig Thuis	Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder naar afwegingsvraag 5

Afwegingsvraag 5: Leidt de hup binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten t.a.v. de van veiligheid en/of welzijn (herstel) van alle betrokkenen?

Nee: (Opnieuw) Melden bij Veilig Thuis	Ja: Hulp afsluiten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.

11

Als de school besluit tot het doen van een **melding** bij Veilig Thuis, dan wordt de clusterdirecteur op de hoogte gesteld i.v.m. mogelijke juridische consequenties.

Er wordt **geen melding** gedaan wanneer de ouders de hulpverlening toelaten en de school contact met de hulpverlening mag onderhouden.
In dit geval blijft de leerkracht het logboek in ParnasSys of in het TOP-dossier bijhouden, zodat een verslechtering van de situatie meteen opgemerkt wordt en er alsnog een melding gedaan kan worden.

NB. De school doet een melding **nooit anoniem** en stelt de ouder van de leerling in een persoonlijk gesprek (schoolleider en IB-er/zorgcoördinator) op de hoogte van de melding.